

БЕОГРАД - 1912 - Рођен је Карл Малден, амерички глумац српског порекла, добитник Оскара. Најпознатији је по улогама у филмовима "Трамвај звани жеља" (Оскар 1951.), "На доковима Њујорка" као и тв серији "Улице Сан Франциска". Рођен је у Индијани као Младен Секуловић, од оца Србина и мајке Чехиње, а име је променио у 22. години из професионалних разлога. Прославио се филмовима Елије Казана, с којим је сарађивао и у позоришту. Његово карактеристично лице омогућило му је да игра веома различите улоге, од свештеника до гангстерског шефа, од рогоње до генерала.

Данас је четвртак, 22. март, 2018.

1312 - Ватикан је распустио монашки витешки ред Темплара, основан у Палестини 1118. ради заштите поклоника Христовог гроба.

1599 - Рођен је фламански сликар Антон Ван Дајк, истакнути представник фламанске сликарске школе, на којег је снажно утицао Паул Рубенс, у чијем је атељеу у младости радио. Потом је отишао у Италију, па у Француску, а у Лондон је дошао 1632. и постао дворски сликар краља Чарлса I и портретиста енглеског високог друштва. Његове религиозне композиције мање су вредности, али се прославио портретима, које одликује племенитост израза, суптилност палете и озбиљна психолошка анализа.

1687 - Умро је француски композитор, виолиниста, диригент, певач, глумац, сценограф и плесач италијанског порекла Жан Батист Лили, творац класичне француске опере, с балетима, хоровима, сценским ефектима. Био је господар париског музичког живота, необична личност изузетног талента, чврсте воље и далекосежног утицаја на развој музике своје друге отаџбине.

У сарадњи с комедиографом Жаном Молијером створио је нову драмско-музичку врсту - цомедие баллет - комедију с певањем и плесом. Приписује му се прва употреба палице за дириговање.

Док је почетком 1687. дириговао "Те Деум" за опоравак болесног краља Луја XIV, озледио се дугим диригентским штапом и рана се претворила у смртоносну гангрену. Дела: опере "Тезеј", "Персеј", "Кадмис и Хермиона", "Алсеста", "Психа", "Амадис од Галије", "Асмида", "Асис и Галатеја", "Прозефина", "Фетон", комедије-балети "Женидба на силу", "Жорж Дандин", "Господин од Пурсоњака", "Грађанин-племић", црквене композиције "Те Деум", "Де профундис", "Мизерере".

1794 - Конгрес САД усвојио је закон којим је америчким бродовима забрањен превоз црних робова из Африке у Америку.

1797 - Рођен је пруски краљ и немачки цар Вилхелм I Фридрих Лудвиг, у чије име је Ото фон Бизмарк, канцелар Пруске и потом Немачке, извршио "крвљу и гвожђем" уједињење Немачке. На пруском престолу био је од 1861, а 1871. постао је први цар Немачког царства. Током његове владавине Пруси су Данској отели Шлезвиг и Холштајн 1864. у рату 1866. поразили Аустрију а у Француско-пруском рату 1871. отргли Алзас и Лорену од Француске. Издао је 1879. "Lex specialis", којим је социјалистички покрет у Немачкој стављен ван закона.

1832 - Умро је немачки писац Јохан Волфганг Гете, једно од највећих имена светске књижевности. Неколико година после завршених студија права у Стазбуру преселио се у Вајмар, где је 28 година био управник позоришта. Поред литературе, интензивно се бавио филозофијом, природним наукама, сликарством и државничким пословима у Вајмару. Србе је задужио писањем о српској народној поезији, којом се одушевљавао, и преводом више српских народних песама, укључујући "Хасанагиницу". Оставио је једну од највећих и најзанимљивијих збирки писама у историји књижевности. Дела: романи "Фауст", "Вилхелм Мајстер", "Вертер", "Избор по сродности", драме "Гец од Бирлинхема", "Егмонт", "Ифигенија на Тавриди", "Торквато Тасо", трагедије "Клавихо", "Ванбрачна кћи", еп "Херман и Доротеја", путопис "Путовање по Италији", аутобиографско дело "Из мог живота", поезија "Маријенбадска елегија", "Римске елегије", "Западно-источни диван", епиграми "Ксеније", "Теорија боја".

1848 - Побуњена Венеција прогласила је независност од Аустрије.

1895 - Пионери филма браћа Огист и Луј Лимијер у Паризу су први пут демонстрирали покретне слике, употребивши целулоидну траку.

1910 - Рођен је енглески писац Николас Џон Тарни Монсара, најпознатији по роману "Сурово море", живој слици збивања на малом броду у време рата. Остала дела: романи "Мисли на сутра", "На први поглед", "Прича о Естер Костело", "Племе које је изгубило вођу", "Смит и Џонс".

1917 - САД су, после победе Фебруарске револуције у Русији, прве признале привремену владу Александра Керенског.

1919 - Прва међународна авионска линија успостављена је између Париза и Брисела.

1933 - Рођен је ирански државник Аболхасан Бани Садр, који је 1980. изабран за првог председника Ирана, после збацивања шаха Резе Пахлавија у исламској револуцији. Због неслагања с политиком иранских верских вођа, 17 месеци пошто је постао шеф државе принуђен је да оде у избеглиштво у Француску.

1945 - Египат, Ирак, Јордан, Либан и Сирија су у Каиру основали Арапску лигу.

1979 - Британског амбасадора у Холандији Ричарда Сајкса у Хагу су убили ирски терористи.

1983 - Хаим Херцог изабран је за председника Израела.

2000 - Немачка је потврдила закон о обештећењу за присилни рад током нацистичке ере, игноришући жалбе преживелих да је понуђена надокнада прениска.

2004 - Духовни вођа и оснивач терористичке палестинске организације Хамас, шеик Ахмед Јасин, убијен је у граду Гази у близини своје куће ракетама испаљеним из израелских борбених хеликоптера на возило којим се враћао из џамије.

2006 - Баскијска сепаратистичко-терористичка организација ЕТА прогласила је трајни прекид терористичких дејстава у настојању да политичким средствима постигне независност шпанске Баскије.

Од 1968. године припадници ЕТА-е убили су приближно 850 људи.

2007 - У два напада коалиционих снага предвођених САД убијено је најмање 69 талибана на југу Авганистана у области Гиришк, у провинцији Хелманд, познатој по великој производњи опијата.

2007 - Више од 70 особа је погинуло од последица серије експлозија у војном депоу на километар од центра Мапута, престонице Мозамбика а више од 300 особа је рањено. Реч је трећем и најгорем инциденту у том војном депоу од 1985.

2007 - Започели су оружани сукоби у Киншаси, у Конгу, у којима је страдало више стотина људи током вишедневних борби између режимских снага и следбеника пораженог председничког кандидата Жан-Пјера Бембе, пошто су Бембине снаге одбиле да изврше владину наредбу о разоружању.

2010 - Конгрес САД усвојио је Закон о реформи здравствене заштите, чиме је први пут у историји уведено бесплатно здравство у САД. Овим чином остварено је једно од кључних обећања председника Обаме и његово усвајање узима се као преседан у историји те земље.

(Танјуг)